

บทบาททางเพศ สัมฤทธิ์ผลทางอาชีพ และการอนุমানสาเหตุความสำเร็จในอาชีพ
ของผู้หญิงทำงาน

นางสาวธิดารัตน์ ธรรมเกษร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-333-958-2

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**GENDER ROLE, CAREER ACHIEVEMENT, AND CAREER SUCCESS
ATTRIBUTION OF WORKING WOMEN**

Miss Thidarat Thammagasorn

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Social Psychology**

**Faculty of Psychology
Chulalongkorn University**

Academic Year 2000

ISBN 974-333-958-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาททางเพศ สัมฤทธิผลทางอาชีพ และการอนุมานสาเหตุความสำเร็จ
ในอาชีพของผู้หญิงทำงาน

โดย นางสาวธิดารัตน์ ธรรมเกษร

สาขาวิชา/คณะ สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัคนองค์ มณีศรี

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณบดีคณะจิตวิทยา

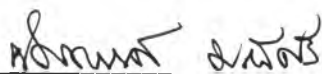
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพนทิพย์ ศิริวรรณมุขย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

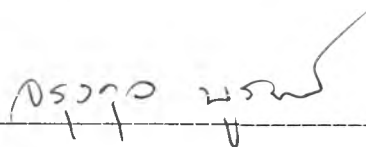
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัคนองค์ มณีศรี)

กรรมการ

(อาจารย์จรุงกุล บูรพวงศ์)

ธิดารัตน์ ธรรมเกษร: บทบาททางเพศ สัมฤทธิผลทางอาชีพ และการอนุমানสาเหตุความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงาน (GENDER ROLE, CAREER ACHIEVEMENT, AND CAREER SUCCESS ATTRIBUTION OF WORKING WOMEN)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คัดนางค์ มณีศรี, 132 หน้า. ISBN 974-333-958-2

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาททางเพศ การประสบความสำเร็จในอาชีพและการอนุমানสาเหตุของความสำเร็จในอาชีพ และตัวทำนายความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้หญิงที่ทำงานในบริษัทเอกชนซึ่งมีอายุการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 220 คน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดบทบาททางเพศและแบบสอบถามการอนุমানสาเหตุของความสำเร็จในอาชีพ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นชายและลักษณะแอนโดรจีเนียสประสบความสำเร็จในอาชีพมากกว่าผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นหญิง และลักษณะไม่ชัดเจน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นชายและลักษณะแอนโดรจีเนียส มีการอนุমানสาเหตุความสำเร็จในอาชีพไปที่ปัจจัยภายในมากกว่าผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะไม่ชัดเจน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการอนุমানสาเหตุความสำเร็จในอาชีพไปที่ปัจจัยภายในระหว่างผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นชายและลักษณะแอนโดรจีเนียสกับลักษณะความเป็นหญิง
3. อายุ ลักษณะความเป็นชาย ผลการเรียนของระดับการศึกษาสูงสุด และระดับการศึกษาของมารดา เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายการประสบความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อใช้ตำแหน่ง รายได้ และระดับการศึกษาเป็นเกณฑ์ของการประสบความสำเร็จในอาชีพ

ภาควิชา.....=.....

สาขาวิชา.....จิตวิทยาสังคม.....

ปีการศึกษา.....25.4.3.....

ลายมือชื่อนิสิต.....คัดนางค์ มณีศรี.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....คัดนางค์ มณีศรี.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....=.....

4178116338 : MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEY WORD: GENDER ROLE / ACHIEVEMENT / ATTRIBUTION

THIDARAT THAMMAGASORN: GENDER ROLE, CAREER ACHIEVEMENT, AND CAREER SUCCESS ATTRIBUTION OF WORKING WOMEN

THESIS ADVISOR: Asst. Prof. Kakanang Maneesri, Ph.D., 132 pp. ISBN 974-333-958-2

The purpose of this research was to study gender role, career achievement and career success attribution of working women. Two hundred and twenty working women employed by various companies for at least 5 years served as subjects. Two instruments the Sex Role Inventory and Career Success Attribution Measure were administered to subjects.

The results are as follows:

1. Working women classified as masculine and androgynous gender role achieve in their career more than working women classified as feminine and undifferentiated.
2. Working women classified as masculine and androgynous gender role attributed their career success to internal causes more than working women classified as undifferentiated. But there is no significant differences in attribution of their career success to internal causes among working women classified as masculine, androgynous and feminine.
3. Age, masculinity, GPA and mother's educational a level are the significant predictors of career achievement in women when position, income, and educational level are used as criterion for career success.

Department.....-

Student's signature.....*Thidarat Thammagason*

Field of study...*social psychology*

Advisor's signature.....*Kakanang Maneesri*

Academic year...*2000*

Co-advisor's signature.....-

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความอดทนและเอาใจใส่อย่างยิ่ง จากความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัคณางค์ มณีศรี และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากขาดแนวความคิดซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของหัวข้อวิทยานิพนธ์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ รวมทั้งความกรุณาในการให้คำแนะนำในการจัดทำ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ จรุงกุล บุรพวงค์ ที่ช่วยเหลือในการอนุเคราะห์ข้อมูลที่มีความจำเป็นต่องานวิจัยชิ้นนี้ พร้อมทั้งคำแนะนำอันเป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณ คุณอาสาภัยณ์ สุวรรณวงศ์ ที่ได้ช่วยเหลือในการติดต่อ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งขอขอบคุณพนักงานและผู้บริหารทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของกาวิจัยนี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณรัชตเลิศ รุกขจินดา ที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดพิมพ์ และให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้านอย่างเต็มความสามารถ น้องสาวที่น่ารักทั้งสองคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ และกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ที่ได้ให้ความรัก ความช่วยเหลือ เป็นแรงผลักดันและให้การสนับสนุนด้านการศึกษามาโดยตลอด

ธิดารัตน์ ธรรมเกษร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ

บทที่

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศ.....	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศและการประสบความสำเร็จ.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุ.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างเพศ บทบาททางเพศ และการอนุมานสาเหตุ.....	45
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	46
สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย.....	47
ขอบเขตของการวิจัย.....	47
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	48

2. วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
แบบวัดบทบาททางเพศ.....	53
แบบวัดการอนุมานสาเหตุต่ออาชีพ.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75

	หน้า
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
(1) ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการประสบ	
ความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน..	81
(2) ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการอนุมานสาเหตุ	
ของความสำเร็จไปที่ปัจจัยภายใน ของผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททาง	
เพศแตกต่างกัน.....	83
(3) ผลการวิเคราะห์เพื่อหาตัวทำนายการประสบความสำเร็จในอาชีพ.....	85
4. การอภิปรายผลการวิจัย.....	87
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	92
รายการอ้างอิง.....	97
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	105
ภาคผนวก ข.	107
ภาคผนวก ค.	114
ภาคผนวก ง.	124
ประวัติผู้เขียน.....	132

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียน รายได้ต่อเดือน อายุการทำงาน สถานภาพการแต่งงาน จำนวนบุตร ระดับการศึกษาของพ่อและแม่ ความคาดหวังของพ่อแม่ในเรื่องการศึกษา.....	50
2. แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างแบบวัดบทบาททางเพศ.....	56
3. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิงรับรู้ตรงกันว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชาย.....	58
4. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิง รับรู้ตรงกันว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิง.....	60
5. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที ของลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและ เพศหญิง รับรู้ว่าตรงกันว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายและหญิงไม่แตกต่างกัน.....	62
6. แสดงค่าเฉลี่ย และค่าที ของมาตรวัดความเป็นชาย มาตรวัดความเป็นหญิง และ มาตรวัดความเป็นกลาง จำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง.....	67
7. แสดงค่าเฉลี่ยและค่าที จากการประเมินความพึงปรารถนาของสังคมที่มีต่อมาตรวัด ความเป็นชาย และมาตรวัดความเป็นหญิง จำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง.....	68
8. แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของมาตรวัดบทบาททางเพศ จำแนกตามเพศ และสถานที่ทำงาน.....	70
9. แสดงค่าอัลฟา ของมาตรวัดลักษณะความเป็นชายและมาตรวัดลักษณะความเป็นหญิง.....	70
10. แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประสบความสำเร็จในอาชีพและ การอนุมานสาเหตุความสำเร็จในอาชีพไปที่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จำแนกตามบทบาททางเพศ.....	79
11. แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยคะแนนของตัวแปรที่ศึกษา.....	80

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
12. แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการประสบความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน 4 แบบ.....	81
13. แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการประสบความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน 4 แบบ ด้วยวิธีการของ Tukey HSD.....	82
14. แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการอนุมานสาเหตุความสำเร็จในอาชีพไปที่ปัจจัยภายในของผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศ 4 แบบแตกต่างกัน.....	83
15. แสดงผลการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยรายคู่ของการอนุมานสาเหตุความสำเร็จในอาชีพไปที่ปัจจัยภายในของผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน 4 แบบ ด้วยวิธีการของ Tukey HSD.....	84
16. แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรและผลการวิเคราะห์ตัวทำนายการประสบความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงานด้วยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน.....	85
ค1. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชาย ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายมากกว่าหญิง.....	114
ค2. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชาย ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงมากกว่าชาย.....	115
ค3. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชาย ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงชายและหญิงไม่แตกต่างกัน.....	116
ค4. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายมากกว่าหญิง.....	119
ค5. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับหญิงมากกว่าชาย.....	120
ค6. แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ระบุว่า เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับชายและหญิงไม่แตกต่างกัน.....	122